

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Освітня програма 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність 033 «Філософія»

Галузь знань 03 «Філософія»

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від “_” ___ 2020 р.

ЗМІСТ

Загальна інформація

Анотація до курсу

Мета та цілі курсу

Компетентності

Результати навчання

Організація навчання курсу

Система оцінювання курсу

Політика курсу

Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія вищої школи
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Викладач (-і)	Кандидат психологічних наук, доцент Коропецька Олеся Михайлівна
Контактний телефон викладача	59-61-49 050-922-5059
E-mail викладача	o.koropetska54@gmail.com
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	90 год. (14 лекцій, 16 практичних); кількість кредитів ECTS - 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Психологія вищої школи входить до циклу дисциплін загальної підготовки, що вивчається за вільним вибором студента і покликана надати теоретичну психолого-педагогічну допомогу студентам-магістрам у підготовці до майбутньої професійної діяльності. Предметом вивчення дисципліни є особистість викладача та студента у їх розвивальній педагогічній взаємодії. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення студентів з загальними засадами дисципліни, з психологічними особливостями розвитку людини у студентський період життя, з психологією студентської групи, з особливостями навчально-професійної діяльності студента і особливостями професійної діяльності викладача ВНЗ, з особливостями особистісного та професійного розвитку і викладача, і студента, з особливостями організації педагогічної комунікативної взаємодії на рівні викладач-студент.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою вивчення дисципліни є забезпечення загальною теоретичною підготовкою магістрантів у галузі психолого-педагогічних знань, підвищення рівня їх психологічної культури та комунікативної компетентності, яка слугуватиме основою для їх подальшої практичної роботи, що пов'язана безпосередньо з викладацькою діяльністю та спілкуванням.</p> <p>Цілі курсу: забезпечити студентів-магістрантів високим рівнем знань з психології вищої школи, що включає: засвоєння теоретичних положень психології вищої школи та умінь їх творчо застосовувати у безпосередній практичній діяльності, вивчення закономірностей функціонування психіки студентів як суб'єктів навчально-професійної діяльності, закономірностей управління навчально-виховним процесом, закономірностей науково-педагогічної діяльності викладача та соціально-психологічні особливості професійно-педагогічного спілкування та взаємин викладача і студента.</p>	
4. Компетентності	
<p><i>Загальні компетентності:</i></p> <p>ЗК1- здатність до практичного застосування набутих знань; ЗК2- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК7- здатність до ефективної комунікативної взаємодії; ЗК8 - здатність до самоосвіти і самопізнання;</p>	
5. Програмові результати навчання	
<p>ПР1- аналізувати та пояснювати психологічні явища, що виникають в умовах навчально-виховного процесу у ВНЗ (оволодіти вміннями та навичками аналізу і оцінки особливостей розвитку</p>	

<p>особистості та навчально-професійної діяльності студента та науково-педагогічної діяльності викладача, застосовувати їх при розв'язанні професійних завдань);</p> <p>ПР8 - постійно підвищувати свій фаховий рівень та рівень самоосвіти впродовж усього професійного життя;</p> <p>ПР7- виявляти специфіку і стиль спілкування, психологічні бар'єри спілкування та психологічні конфлікти та коректувати взаємини у колективі;</p> <p>ПР-3 - володіти методологічним інструментарієм проведення наукових досліджень</p>					
6. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття				Загальна кількість годин	
лекції				14 год.	
семінарські заняття / практичні / лабораторні				16 год.	
самостійна робота				60 год.	
7. Ознаки курсу					
Семестр		Спеціальність		Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1		Спеціальність 033 «Філософія»		1-й (магістратура)	вибірковий
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема №1. <i>Психологія вищої школи як навчальна дисципліна і галузь наукового знання</i></p> <p>ПЛАН:</p> <p>1. Виникнення психології вищої школи та основні напрями реформування вищої освіти у ХХІ столітті.</p> <p>2. Об'єкт, Предмет та характеристика основних категорій психології вищої школи</p> <p>3. Основні функції та завдання ПВШ.</p>	Лекція-дискусія	1, 2, 4, 14, 19, 20, 21, 22,23;	<p>Опрацювати:</p> <p>1. Підготувати тези Закону України «Про вищу освіту» [1].</p> <p>2. Підготувати план-конспект матеріалів МОНУ «Модернізація вищої освіти України і Болонський процес» [14].</p> <p>3. Підготувати словник основних термінів і понять по темі та розкрити їх зміст (8-10 термінів)</p> <p>4. Підготувати реферат, презентацію або доповідь на тему (за вибором студента):</p> <p>1. Особливості сучасної освітньої політики України.</p> <p>2. Болонський процес в Україні.</p> <p>3. Структура вищої освіти в Україні.</p> <p>4. Розвиток вищої школи: загальні тенденції.</p> <p>5.Вища школа у розвинених</p>	4 бали	2-й тиждень навчання

4. Місце психології вищої школи у системі наукових знань			зарубіжних країнах і державах пострадянського простору (країна за вибором студентів). 6. Місія університетської освіти. Світові та вітчизняні моделі університетської освіти. 7. Структура та особливості навчально-виховного процесу у провідних університетах України (8 год).		
Тема №2 Методи психолого-педагогічних досліджень у ВНЗ ПЛАН: 1. Поняття методології. Функції, етапи та принципи психологічного дослідження 2.Класифікація та загальна характеристика методів науково – психологічного дослідження 3. Методи дослідження у психології вищої школи 4.Дослідницькі вміння викладача вищої школи. 4. Етика психолога-дослідника.	Лекція-дискусія	5, 6, 7, 11, 15, 18, 25.	1. Підготувати словник основних термінів і понять та розкрити їх зміст 2.Переведіть основну інформацію теми у мову таблиць, схем, графіків (за бажанням) 3. Законспектувати статтю: 1. Винославська О. В. Емпіричні методи психології // Практична психологія та соціальна робота –2005. – № 5. – С. 1-7 4. Скласти бібліографічний список із даної теми (8 год.)	4 бали	2-й тиждень навчання
Тема №3 Загальна психологічна характеристика студентського віку	Лекція-дискусія	4, 13,14,18, 19,20,21,22;	1. Скласти словничок психологічних термінів по даній темі та розкрити їх зміст 3. Підготувати реферати та доповіді за темами:	10 балів	3-й тиждень

<p>ПЛАН:</p> <p>1. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості</p> <p>2. Психологічні особливості соціалізації студентів</p> <p>3. Суперечності та кризи студентського віку</p> <p>4. Адаптація студента до навчання у вищій школі. Її види та умови ефективності</p> <p>5. Типологічні особливості сучасних студентів</p>			<p>1. Студентство як вікова та соціальна категорія.</p> <p>2. Соціалізація студентів у сучасних умовах вищого навчального закладу.</p> <p>3. Показники психологічної готовності студента до професійної діяльності.</p> <p>4. На основі схеми, що дана у підручнику Психологія вищої школи / за ред. О. І. Власової. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2014. – 470 с. - С.74-76</p> <p>скласти психолого-педагогічну характеристику на студента-одногогрупника або самоаналіз власних особистісних та індивідуальних особливостей (6 год .)</p>		
<p>Тема№4</p> <p>Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою</p> <p>ПЛАН:</p> <p>1. Навчально-професійна діяльність як провідна</p> <p>2. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку</p> <p>3. Вимоги до фахівця, зумовлені реформуванням вищої освіти</p>	<p>Лекція-дискусія</p>	<p>4, 9, 10, 12, 14, 19, 20,21,22;</p>	<p>1. Опрацювати і написати есе до праці: Драйден Гордон, Джанет Вое «Революція в обучении. Научить мир учиться по-новому» / Драйден Гордон, Джанет Вое. –М.:ПАРВИНЕ, 2003. - 369 с.</p> <p>2. Скласти термінологічний словник та розкрити зміст основних понять по темі</p> <p>3. Підготувати презентації за темами:</p> <p>1. Професійне самовизначення студентів вищих навчальних закладів</p> <p>2. Мотивація професійної діяльності студентів вузів</p> <p>3. За вибором студента (8 год.)</p>	<p>10 балів</p>	<p>5-й тиждень</p>

<p>України. 4.Психологічні показники ефективності фахової підготовки. Фахова компетентність як показник готовності до професійної діяльності 5.Роль само-виховання у професійному становленні студента</p>					
<p>Тема № 5 Психологія студентської групи ПЛАН: 1.Психологічні особливості студентської групи та її структура 2.Розвиток студентської групи її характеристика як колективу 3.Міжособистісні стосунки у студентській групі 4. Лідер та проблема лідерства у студентській групі</p>	Лекція-дискусія	4, 8, 9, 10, 13, 15, 21, 22, 23.	<p>1. Скласти термінологічний словник та розкрити зміст основних понять по темі 2. Підготувати реферат або презентацію на одну із запропонованих тем: а). Діалектика становлення і розвитку студентського колективу б). Гармонізація міжособистісних стосунків у студентській групі. в). Студентська група в дзеркалі соціометрії. 3. Виконати вправу III, з підручника «Психологія вищої школи: Практикум: Навчальний посібник /Л.Г. Подоляк, В.І.Юрченко. –К.: Каравела, 2008. – 336 с. - С.108. 2.Виконати вправу «Соціометрія»: [23, - С.110]. (8 год.)</p>	4 бали	6-й тиждень
<p>Тема №6 Психологічний аналіз навчальної</p>	Лекція-дискусія	3, 4, 9, 10, 13,15, 21,22,24	<p>1. Скласти термінологічний словник та розкрити зміст основних понять по темі 2. Підготувати реферат на</p>	4 бали	7-й тиждень

<p>діяльності студентів</p> <p>ПЛАН:</p> <p>1.Студент як суб'єкт професійної діяльності</p> <p>2. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності студента</p> <p>3. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів</p> <p>4. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців</p> <p>5.Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності</p> <p>6.Причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення</p>			<p>одну із запропонованих тем:</p> <p>1. Становлення студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності.</p> <p>2. Індивідуально-психологічні передумови ефективності навчальної діяльності студента.</p> <p>3. Вплив освітньої діяльності на особистість студента.</p> <p>4. Психологічні фактори та бар'єри розвитку здібностей студентів в учбовій діяльності.</p> <p>5.Опрацювати і представити план-конспект глави Гл. 14 праці Роджерса К. Свобода учиться. – М.: Смысл, 2002. – 527 с. (8 год.)</p>		
<p>Тема №7</p> <p>Психологія педагогічної діяльності та психологія особистості викладача вищого навчального закладу</p> <p>ПЛАН:</p> <p>1.Педагогічний професіоналізм діяльності викладача</p> <p>2.Педагогічна творчість та її особливості</p>	<p>Лекція-дискусія</p>	<p>4, 9, 10, 13, 15, 18, 21, 22, 23, 24, 26;</p>	<p>1.Скласти таблицю професійних і особистісних якостей викладача вузу</p> <p>2.Визначити основні поняття теми та виписати їх у словник з поясненнями</p> <p>3. Скласти термінологічний словник та розкрити зміст основних понять по темі</p> <p>4. Підготувати реферат на одну із запропонованих тем:</p> <p>1. Рефлексія викладача у процесі викладання.</p> <p>2. Способи підвищення ефективності взаємодії викладача з аудиторією.</p> <p>3. Напрямки саморозвитку</p>	<p>4 бали</p>	<p>9-й тиждень</p>

3.Професіоналізм особистості викладача 4. Авторитет викладача 5.Типологія викладачів			викладача ВНЗ у професійній діяльності (6 год.)		
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Критерії та норми оцінювання знань із психології вищої школи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) характер володіння знаннями з психології вищої школи (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань); 2) якість актуалізації знань із психології вищої школи (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення); 3) рівень оволодіння відомими прийомами аналізу психологічних фактів, здатність творчо використовувати засвоєні знання на практиці; 4) здатність до творчості й самостійності в навчально-пізнавальній діяльності; 5) якість виконання роботи (зовнішнє оформлення, своєчасність виконання, ретельність тощо). <p><i>Оцінювання знань студентів здійснюється, як за основу відповідь, так і за доповнення.</i></p> <p>А «Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість їх виконання оцінена кількістю балів, близькою до максимального.</p> <p>В «Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимального.</p> <p>С «Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимального.</p> <p>Д «Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання завдань виконані, деякі з виконаних завдань, можливо містять помилки.</p> <p>Е «Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато з</p>				

	<p>передбачених програмою навчання завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінені кількістю балів, близькою до мінімального.</p> <p>FX «Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання завдань не виконані, або якість їх виконання оцінені кількістю балів, близькою до мінімального. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань.</p> <p>F «Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом не приведе до будь-якого значимого підвищення якості виконання навчальних завдань.</p> <p>Оцінювання самостійної роботи студентів відбувається за трьома рівнями складності:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Репродуктивний рівень – перевіряється рівень сформованості вмінь підбирати бібліографію до даної теми, складати анотації тощо. 2. Частково-пошуковий рівень - перевіряється рівень написання рефератів і повідомлень; розв’язування психолого-педагогічних задач. 3. Творчий: перевіряється рівень сформованості уміння підбирати, проектувати і моделювати педагогічні ситуації.
Вимоги до письмової роботи	<p>Вимоги до словника термінів: має бути не менше 10-ти термінів до кожної теми, записаних у окремому зошиті для самостійної роботи.</p> <p>Вимоги до конспектування статей: статті конспектуються у зошиті для підготовки до семінарських занять із зазначенням автора та назви статті, головних ідей, понять та висновків.</p> <p>Вимоги до оформлення анотацій: записи анотацій ведуться у довільній формі у зошиті для підготовки до семінарських занять, об’ємом не менше 2-х сторінок.</p> <p>Практичні завдання виконуються у зошиті для семінарських занять</p>
Семінарські заняття	<p>Заняття 1: Психологія вищої школи як навчальна дисципліна: її об’єкт, предмет, завдання та міжпредметні зв’язки (2 год.)</p> <p>Заняття 2: Методологічні основи та методи дослідження психології вищої школи (2 год.)</p> <p>Заняття 3: Загальна психологічна характеристика студентського віку (2 год.)</p> <p>Заняття 4: Професійне становлення особистості студента (2 год.)</p> <p>Заняття 5: Психологія студентської групи (2 год.)</p> <p>Заняття 6: Психологічний аналіз професійної діяльності студентів (2 год.)</p>

	<p>Заняття 7: Психологія виховання особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою</p> <p>Заняття 8: Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи (2 год.)</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 70 % завдань)

8. Політика курсу

Неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не обов'язково відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання самостійних завдань із теми.

Студент повинен скласти всі тести (дистанційне навчання) і тільки тоді буде зараховано залік.

Обов'язковою умовою отримання заліку є відвідування студентом більш як 50% занять, виконання самостійної роботи та складені всі тести (дистанційне навчання).

9. Рекомендована література

Основна:

1. Закон України «Про вищу освіту» // Освіта - 2002. – 20-27 лютого. С.1-4.
2. Матеріали МОНУ «Модернізація вищої освіти України і Болонський процес» / упоряд. М.Ф.Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М.Левківський, Ю.В. Сухарніков. – К.: МОНУ, 2004. – 24 с.
3. Балицька Т.В. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів у світлі Болонського процесу / Т.В. Балицька // Освіта Донбасу. – 2007. – № 1. – С. 9 – 15.
4. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. / Л.В.Барановська. – К.: НАУ, 2013. – 254 с.
5. Білуха М.Г. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів /М.Г.Білуха. – К.: Вища школа., 1997. – 271 с.
6. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т.І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
7. Винославська О.В. Емпіричні методи психології / О. В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 5. – С. 1 – 7.
8. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи //Практична психологія та соціальна робота. – 2005.-№7. – С.65-70.
9. Галузинський В.М. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К. : УНЕСКО, 1995 – 168 с.
10. Городиська В., Пантюк М. Педагогіка та психологія вищої школи : методичні матеріали до семінарських занять – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2013. – 204 с.
11. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272 с.
<http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream>
12. Драйден Гордон, Джанет Вое «Революція в обучении. Научить мир учиться по-новому» / Драйден Гордон, Джанет Вое. –М.:ПАРВИНЕ, 2003. -369 с.
13. Дуткевич Т.В.,Максимчук Н.П. Психологія вищої школи (курс лекцій): Навчальний посібник. - Кам'янець-Подільський, 2010. – с. 144 с.
14. Євдокимова О. О.Соціально-психологічні особливості студентського віку та їх урахування в системі психологічного супроводу <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/>
15. Кудіна В.В. Психологія вищої школи : курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І. Юрченко. – К.: КСУ, 2004.

– 176 с.

16. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
17. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / упоряд. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков. – К. : МОНУ, 2004. – 24 с.
18. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / за заг. ред. О.Г. Мороза, О.С. Падалка., В.І. Юрченко – К. : НПУ, 2006. – 206 с.
19. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
20. Овчарук О. В. Компетентісний підхід в освіті: загальноєвропейські підходи /О.В.Овчарук //Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. №5 (13). Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
21. Психологія вищої школи / О.І.Власова, В.А.Семиченко, С.Ю.Пашенко, Я.Г.Невідома / за ред. О.І.Власової: підручник. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2014. – 470 с.
22. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : навч. посіб. для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Філ-студія, 2006. – 320 с.
23. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : практикум : навч. посіб. / Л.Г Подоляк, В.І. Юрченко – К. : Каравела, 2008. – 336 с.
24. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : практикум : навч. посіб. / Л.Г Подоляк, В.І. Юрченко – К. : Каравела, 2008. – 336 с.
25. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: практичний довідник / Ю. М. Рашкевич. – Л., 2014. – 245 с.
26. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. – Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця : Вінницький соціально-економічний ін-т унту Україна, 2006. – 402 с.
27. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.

Допоміжна:

28. Алексюк А.М. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання / А.М. Алексюк, А.А. Аюрзанайн, П.Г. Підкасистий, В.А. Козаков. – К. : ІСДО, 1993. – 335 с.
29. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посіб. для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 314 с.
30. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи : навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
31. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль : навчальна книга. – Богдан, 2004. – 384 с.
32. Дмитриченко М.Ф. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб./ М.Ф. Дмитриченко. – К. : Освіта України, 2007. – 440 с.
33. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психология высшей школы: Учеб.пособие. – Мн.: Университетское, 1993. – 368 с.
34. Жмура І.М. Забезпечення якості самостійної роботи студента: реалістично прагматичний погляд викладача. Технології навчання / І.М. Жмура // Науково-методичний збірник. – Вип.12 – Рівне : НУВГП, 2010. – С. 59 – 66.

35. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В.С. Журавський, М.З. Згуровський. – К.: “Політехніка”, 2003. – 200 с.
36. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій / Сергій Степанович Занюк. – Луцьк : ЛДУ, 1997. – 179 с.
37. Калошин В.Ф. Педагогіка співробітництва – основа гуманізації навчально-виховного процесу / В.Ф. Калошин // Проблеми освіти. – 1995. – Вип. 2. – С. 98 – 104.
38. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении / В.А. Кан-Калик. – М. : Просвещение, 1987. – 190 с.с. 12 – 26.
39. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / за ред. Л.М. Проколієнко. – К., 1989. – С. 98 – 133.
40. Леонтьев А.А. Психология общения / учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / А.А. Леонтьев. // Психология для студента. – М. : Академия, 2005. – 3-е изд. – 368 с.
41. Маркова А. К. Психология труда учителя : Книга для учит. – М. : Просвещение, 1993. – 234 с.
42. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи : курс лекцій. – Н.І. Мащенко. – 2-е вид., доп. й перероб. – Кременчук, 2006. – 272 с.
43. Миколайчук М.І. Культурно-ціннісна та релігійна детермінація становлення ідентичності особистості / М.І. Миколайчук // Практична психологія та соц. робота. – 2008. – № 12. – С. 68-70.
44. Пидкасистый П.И. Психолого-педагогический справочник преподавателя высшей школы. – М.:Педагогическое общество России, 1999. – 354 с.
45. Порядок організації контролю поточної успішності студентів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nuwm.rv.ua/metods/nu/ndponpu.html>
46. П'ятакова Г.П. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально - метод. посібник. – Львів, 2008.
47. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.
48. Рябченко В. Деякі концептуальні проблеми навчання і виховання студентів у сучасних вищих навчальних закладах України // Вища освіта України. - 2005. - №3. – С.40-4
49. Роджерс К. Свобода учится. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.
50. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посіб. для студ. вищих пед. навч. закл. / В.А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.
51. Сердюк О.П. Закономірності і принципи навчання студентів майбутній професійній діяльності / О.П. Сердюк // Проблеми освіти. – 2005. – Вип. 23. – С. 3–8.
52. Степко М.Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя / М.Ф. Степко, Б.В. Клименко, А.А. Товажнянський. – Монографія. – Харків : НТУ, “ХПІ” 2004. – 112 с.
53. Указ Президента України “Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року” від 25 червня 2013 року №344/2013
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

Інтернет, електронні книги та підручники, бібліотеки

54. <http://www.psynavigator.ru/books.php>
55. <http://www.gumer.info/bibliotek>
56. <http://www.mirknig.com/psihologiya>
57. <http://www.koob.ru>
58. <http://www.psy.pu.ru/index-php>

59. <http://www.goodparents.com.ua>
60. <http://www.psychologies.ru>
61. www.psylib.kiev.ua
62. <http://ispp.org.ua>
63. <http://lib.pnu.edu.ua>

Викладач _____